

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; magyar tudós társaság; fizetések Kölesy emlékére; magyarosodás a pestmegyei községeknél; losonci iskolai segédintézet; Isák's Virág; mármaros-szi éti ünnepek; különféle kassai kereskedési sokadalom, 's a t.) Anglia (vélemény a keleti ügy mostani állapotjáról; parlamenti ülések; Brunnov új utasításokat kapott; 's a t.) Franciaország (következői viták a foixi zendületről; francia hős tett Masagran előtt; 's a t.) Németország, Törökország, Oroszország, Dánia.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK. (Váltótv. Folytatása.) Xdik

ezikk. A váltóbeli szabálytalanságokról (Unregelmässigkeiten) általában, és az elveszett váltókról különösen. 170. §. Ha a hárítatok sorában hégzag (Lücke) találtak, az intézvénnyezettek a váltót azok részére, kik azt a hégzag után következő hárítatok által szerzették, kifizetni nem szabad, hanem ha a váltó birtokosa a váltót akár előbb, akár fizetés alkalmára a székeknek átadja, az intézvénnyezett a váltóbeli summát bírői kéznél, vagy pedig más, közmegegyezéssel választandó magányszemélynél letenni tartozik; különben ha a váltót kifizeti, a hégzagot megelőző utolsó hárítatosnak (Inlossatar) azzal együtt, ki a váltóbeli summa megtérítésében megmarasztatik, köztörvény szerint egészben (in solidum) felelős. 171. §. Ezen szabály még akkor is megtartandó, ha olyan váltó, mellynek hárítatai sorában az elfogadaskor már volt hégzag, feltétlenül fogadtatott volna el. 172. §. Ha az adós a 171. szakasz rendelkezéséhez képest a váltóbeli summát letette, azt a bíróság vagy törvényes személy, ki előtt a letétel történt, a váltóra följegyzi, 's a letévőnek arról a 182. szakasz szerint hivatalos bizonyítványt ad, a bemutatónak pedig a váltót visszaadja, de előbb azon, vagy annak tolatján megjegyzi a tapasztalt hégzagot, 's mindezt aláírásával 's pecsétével megerősíti. 173. §. A bemutató ez esetben, úgy akkor is, ha mind a letétel, mind a fizetés megtagadtatik, a hégzagig való előzők ellen viszkeresettel élhet. 174. §. Ha a bemutató a 171. szakasz rendelkezéséhez képest történt letétel után viszkeresetileg a hégzag előtti forgatványzók ellen fordulna, ezek mind a fizetést, mind a letételt tagadják meg, különben tulajdon viszkereseti jogukat veszítik el. 175. §. Ellenben ha az intézvénnyezett sem a fizetést, sem a letételt nem teljesíté, a hégzag előtti forgatványzók egészben és egymásért kötelesek a viszkereset utján megtérítendő summát, ha a váltó is letétel, bírői kéznél, vagy valamely köz megegyezéssel választott magányszemélynél letenni, a viszkereső pedig ezen letételt fizetés gyanánt tartozik elismerni. Az illető t. szék vagy bírői személy a summa letételét a 182. szakaszban meghatározott mód szerint a váltóra feljegyzi, 's a váltót annak, ki a váltóért ekképelegett tett, viszkeresete eszközölése végett átadja. Mihelyt az illető uton bebizonyítatik, hogy a váltó-summa kinek tulajdona, a letett summa azon tulajdonosnak tüstint kiadandó. Ha a hégzag előtti forgatványzó rendszabás ellen a váltót kifizetné, az utolsó hárítatosnak azon személyel együtt, ki a váltóbeli summára nézve megmarasztaltatik köztörvényileg, egészben (in solidum) kötelezettje leendő. 176. §. Ha valamely hárítat hamis, vagy meghamisított, vagy olyan személytől vevé eredetét, ki arra jogosítva nem volt, hogy hárítatot tegyen, például a ki csődület alatt áll; a váltó kifizetése vagy elfogadása ellen a letiltásnak (Einspruch) van helye, t. i. az intézvénnyezett, vagy utalványzott, vagy fizető a fenforgó ok közlése mellett intetik, hogy annál fogva a váltót ne fogadja el vagy ne fizesse ki. 177. §. Ha a letiltás következtében a váltó el nem fogadtatik, az el nem fogadásnak ezen oka az ovási oklevélben különösen jegyeztesse meg és az ovás minden előzővel közöltessék: viszkeresetet azonban a váltó kifizetésére legközelebb egyenesen a letiltó ellen kell támasztani, hogy ez a váltó perben ellenvetésit bebizonyítsa; a váltó-per kimenetelig a letiltó biztosítást adni köteles levén. 178. §. Ha a váltó elfogadása után történik a 177. szakasz értelmében letiltás, 's a kérdés alá vett hárítat megtekintéséből, vagy egyéb bizonyítványból a letiltás alapjának valószínűsége kitészik, mindazok megtartandók, mik a hégzag esetére nézve határozottak. 179. §. Ha azonban a kérdés alá vett hárítatból, vagy egyéb bizonyítványból a támasztott kétség alapja nem valószínű: a váltót ki kell fizetni, kivéve ha a bemutató ismeretlen vagy épen gyanus személy volna, melly esetben a hégzagra nézve megszabott eljárást kell követni. 180. §. A saját váltókra nézve a kibocsátót kell letiltani; ezen letiltásnak a váltó kifizetésére nézve foganatja ugyanaz, melly az idegen váltóknál. 181. §. Akár a hárítatok sorában tapasztalt hégzag miatt, akár letiltás következtében történt a letétel, azon t. szék, vagy bírői személy, melly azt átvette, vagy mellynek körében a letétel történt, ez iránt pecsét és aláírás alatt oklevelet készítsen, mellyben következők jegyeztesse: a) A váltó és a rajta levő szükségbeli utalványok, elfogadások, kezességek, hárítatok, és minden reá irt jegyzékek másolata. b) A bemutató, letévő és ha lenne, a letiltó neve. c) A nap, mellyen a fizetés kívántatott. d) Az ok, mellyel elfogást a fizetés megtagadtatott, és ha ez netalán letiltás miatt történt, az eredeti letiltó-level másolata; ha pedig hégzag miatt: a hégzag körülményes leírása. e) A letett summa pénznemének megnevezése. f) Ha a letétel hégzag miatt történt, meg kell jegyezni, hogy ezen bírői oklevél egyszersmind ovás helyett szolgál. g) Ha a letétel magányszemély kezéhez történt, ennek nyilatkozása, hogy a letétel nála vagyon. 182. §. Ezen oklevél két eredeti egyenlő párban adassék ki, ngymint a bemutatónak egy, és a letévőnek szinte egy példányban. A bírői és egyéb díjakra nézve ezen oklevél az ovási oklevéllel egyforma tekintetbe jő. 183. §. Ezenkívül a váltóbeli summa letételét, ha a letétel hégzag miatt történt: a hégzagot közvetlen megelőző hárítatosnak; ha pedig letiltás következtében történt: a letiltónak a letételt tárgyzó folyamodás egyik példányára írott végzés által kell tudtára adni. 184. §. Ha a letiltás következtében a váltó és váltóbeli summa, akár bírői kéznél, akár valamely magányszemélynél letétel, a letiltó tartozik a letiltás igazolására intézett keresetét a bemutató ellen, az illető váltótörvényszék előtt a letétel napjától számítandó legfeljebb 14 nap alatt megindítani; ellenkezőleg a letiltás ereje megszűnik, a pénz a bemutatónak, a nyugtatványozott váltó pedig a letévőnek adatik által. 185. §. Azon váltót, melly egyszer elfogadtatott, kifizetni az elfogadó még akkor is tartozik, ha a váltó egészen hamis lenne; azonban a csalárdsággal élők ellen minden jogai fenmaradnak. 186. §. Ha valamely magában igaz váltó meghamisított, az elfogadó a váltónak csak elfogadáskori tartalma szerint köteleztetik, 's ha a hitelező nem bizonyítná, hogy az elfogadás a hamisítás után történt, az a hamisítás előtt történtnek tekintetik. 187. §. Ha a váltó kifizetése valamely polgári vagy büntető bíróság által tiltatott volna meg, a váltótulajdonos mind e mellett is a váltót bemutatni, és ovást tenni, az elfogadó pedig a pénzt bírői kézhöz letenni köteles. 188. §. Ugyanez tartassék azon esetben is, ha valamely váltó a bíróságok által attól, kinek kezénél vagyon, tértvény mellett elvétetik. 189. §. Az előbbi, ngymint 189. szakasz esetében kész-fizetési viszkeresetnek helye nincsen; mindazáltal ha a váltóbeli summa bírői kézhöz le nem tétel, a bemutató a forgatóktul vagy kibocsátótul biztosítást kívánhat. Ugyanez joga vagyon minden forgatványzónak is, ki biztosítást adott. 190. §. Ha a váltó elveszett, annak a ki elvesztette, joga van a váltó megsemmisítését azon váltó-törvényszék által eszközölni, mellynek körében a fizetés történné lett volna. A törvényszék e végből 45 napi határidőt rendel, melly azonban nem előbb, mint a lejárát utolsó napját követő napon kezdődik, bár a megsemmisítést tárgyzó folyamodás a törvényszéknél előbb benyújtatott volna is. 191. §. Ha az elveszett váltó már elfogadva lett volna, és az, ki elvesztette, az elfogadást egyéb próbák által bebizonyítani képes lenne: az elfogadótul a váltóbeli summának bírői kézhöz letételét megkivánhatja ugyan, köteles azonban a váltó megsemmisítése végett az illető váltó-törvényszéknél keresetét a letételtől számítandó 8 nap alatt megindítani; ellenkező esetben a letett summa a letévőnek visszaadatik. Ugyanez határozatik, a tulajdon váltókat illetőleg, a kibocsátóra nézve is; a forgatványzók azonban e kötelességtől mentesek. 192. §. A 190. és 191. szakaszok esetében az eljárásnak a váltó törvényszék előtt ugyan, de nem a váltójogi szokott rend szerint van helye. XI-dik Czikk. A zálogról és megtartási jogról. (Pfand-und Retentions-Recht.) 193. §. ha a váltó-tulajdonos valamely ingó javakra a zálog-jogot nyert, ezen joga még akkor is megszorítás nélkül fenmarad, ha időközben a zálogló ellen csődület (Concurs) támadott. Mindazáltal ha a váltó-hitelezőnek végrehajtás általi tökéletes kielégítése után a zálog árából valami marad, a fölösleg a csődület alatti tömeghez esatolandó. 194. §. Ugyanezért ha a zálog valamely elfogadott váltóból áll, azt lejártával a zálog tartó, habár időközben a tulajdonos ellen csődület támadott volna is, behajthatja, és a váltóbeli summából magát kielégítheti. Ha azonban követelését a lezálogolt váltó felülhaladja, a fölösleget a tulajdonosnak, vagy a csődület alatti tömegnek kiadni tartozik. 195. §. E' czélelől zálogképen a váltót hárítat által is lehet a hitelezőre általruházni, a zálogbirtokos pedig azt mint a zálogot (Afterpfand) tovább adhatja; mindazáltal ily esetben azon summa, mellynek bátorságára a váltó zálogba adatott, hárítatban tétesse ki. 196. §. A zálogbirtokos az elzálogolt váltónak elfogadás vagy fizetés végett bemutatása, az ovástétel, és az ovásnak az illetőkkeli közlése körül minden szükséges lépést épen úgy, mintha e' részben különösen meghatalmazva lenne, nemcsak megtehet, hanem megtennie szoros kötelességében is áll annyira, hogy ha valamely a váltóbeli követelés vesztét következtethető késedelmet okozna, nemcsak a váltóbeli fölösleget köteles a 195. szakasz értelmében a záloglónak kiadni, hanem ezenfelül követelésére nézve, mellynek biztosítása végett a zálog adatott, voltaképen kielégítettnek tekintetik. 197. §. Ha a váltóbeli adósság biztosítására a hitelezőnek zálogkint status-papírosok adatnak által: szabadságában áll, hogy eltelve a zálog ideje, ezen papírosokat, minden bírői közbejárás nélkül a fizetés napján volt bécsi folyam szerint vagy megtartani vagy eladni; a fölösleget azonban a tulajdonosnak, vagy csődület esetében a tömegnek azonnal kiadni tartozik. 198. §. A váltóbeli adós pénzére vagy egyéb holmijére nézve, mellyek a váltóbeli hitelezőnek kezéhez törvényesen nem tiltott úton jutottak, ezen utóbbi megtartási (Retentions) joggal bír, bár időközben az adós ellen csődület támadott. Ennélfogva a pénzből követelése erejéig magát kielégítheti, a fölösleget azonban a tulajdonosnak vagy a csődületi tömegnek kiadni tartozik; egyéb homlik pedig váltó-zálogkint tekintendők, és azokkal a 193—197. szakaszok rendelete szerint bánhatik. 199. §. Ezen 193—198. szakaszokban kitétt jogokkal a váltó kibocsátója, az intézvénnyezett ellen, ki a váltóbeli summára nézve fődözve volt (Deckung), 's mégis a váltó kifizetését megtagadná, és viszont az intézvénnyezett az intéző ellen, ha a váltó kifizetése által ennek hitelezője lett, egyenlően élhetnek. 200. §. Ily zálogbeli jogokat lehet nemcsak szerződés, vagy végrendelet 's ezekkel összekapcsolt általadás utján szerzeni; hanem a II. Rész Xldik czikkében meghatározott biztosítási vagy végrehajtási összeírásból és bírői lezárásból is hasonló zálog

tében a váltó és váltóbeli summa, akár bírői kéznél, akár valamely magányszemélynél letétel, a letiltó tartozik a letiltás igazolására intézett keresetét a bemutató ellen, az illető váltótörvényszék előtt a letétel napjától számítandó legfeljebb 14 nap alatt megindítani; ellenkezőleg a letiltás ereje megszűnik, a pénz a bemutatónak, a nyugtatványozott váltó pedig a letévőnek adatik által. 185. §. Azon váltót, melly egyszer elfogadtatott, kifizetni az elfogadó még akkor is tartozik, ha a váltó egészen hamis lenne; azonban a csalárdsággal élők ellen minden jogai fenmaradnak. 186. §. Ha valamely magában igaz váltó meghamisított, az elfogadó a váltónak csak elfogadáskori tartalma szerint köteleztetik, 's ha a hitelező nem bizonyítná, hogy az elfogadás a hamisítás után történt, az a hamisítás előtt történtnek tekintetik. 187. §. Ha a váltó kifizetése valamely polgári vagy büntető bíróság által tiltatott volna meg, a váltótulajdonos mind e mellett is a váltót bemutatni, és ovást tenni, az elfogadó pedig a pénzt bírői kézhöz letenni köteles. 188. §. Ugyanez tartassék azon esetben is, ha valamely váltó a bíróságok által attól, kinek kezénél vagyon, tértvény mellett elvétetik. 189. §. Az előbbi, ngymint 189. szakasz esetében kész-fizetési viszkeresetnek helye nincsen; mindazáltal ha a váltóbeli summa bírői kézhöz le nem tétel, a bemutató a forgatóktul vagy kibocsátótul biztosítást kívánhat. Ugyanez joga vagyon minden forgatványzónak is, ki biztosítást adott. 190. §. Ha a váltó elveszett, annak a ki elvesztette, joga van a váltó megsemmisítését azon váltó-törvényszék által eszközölni, mellynek körében a fizetés történné lett volna. A törvényszék e végből 45 napi határidőt rendel, melly azonban nem előbb, mint a lejárát utolsó napját követő napon kezdődik, bár a megsemmisítést tárgyzó folyamodás a törvényszéknél előbb benyújtatott volna is. 191. §. Ha az elveszett váltó már elfogadva lett volna, és az, ki elvesztette, az elfogadást egyéb próbák által bebizonyítani képes lenne: az elfogadótul a váltóbeli summának bírői kézhöz letételét megkivánhatja ugyan, köteles azonban a váltó megsemmisítése végett az illető váltó-törvényszéknél keresetét a letételtől számítandó 8 nap alatt megindítani; ellenkező esetben a letett summa a letévőnek visszaadatik. Ugyanez határozatik, a tulajdon váltókat illetőleg, a kibocsátóra nézve is; a forgatványzók azonban e kötelességtől mentesek. 192. §. A 190. és 191. szakaszok esetében az eljárásnak a váltó törvényszék előtt ugyan, de nem a váltójogi szokott rend szerint van helye. XI-dik Czikk. A zálogról és megtartási jogról. (Pfand-und Retentions-Recht.) 193. §. ha a váltó-tulajdonos valamely ingó javakra a zálog-jogot nyert, ezen joga még akkor is megszorítás nélkül fenmarad, ha időközben a zálogló ellen csődület (Concurs) támadott. Mindazáltal ha a váltó-hitelezőnek végrehajtás általi tökéletes kielégítése után a zálog árából valami marad, a fölösleg a csődület alatti tömeghez esatolandó. 194. §. Ugyanezért ha a zálog valamely elfogadott váltóból áll, azt lejártával a zálog tartó, habár időközben a tulajdonos ellen csődület támadott volna is, behajthatja, és a váltóbeli summából magát kielégítheti. Ha azonban követelését a lezálogolt váltó felülhaladja, a fölösleget a tulajdonosnak, vagy a csődület alatti tömegnek kiadni tartozik. 195. §. E' czélelől zálogképen a váltót hárítat által is lehet a hitelezőre általruházni, a zálogbirtokos pedig azt mint a zálogot (Afterpfand) tovább adhatja; mindazáltal ily esetben azon summa, mellynek bátorságára a váltó zálogba adatott, hárítatban tétesse ki. 196. §. A zálogbirtokos az elzálogolt váltónak elfogadás vagy fizetés végett bemutatása, az ovástétel, és az ovásnak az illetőkkeli közlése körül minden szükséges lépést épen úgy, mintha e' részben különösen meghatalmazva lenne, nemcsak megtehet, hanem megtennie szoros kötelességében is áll annyira, hogy ha valamely a váltóbeli követelés vesztét következtethető késedelmet okozna, nemcsak a váltóbeli fölösleget köteles a 195. szakasz értelmében a záloglónak kiadni, hanem ezenfelül követelésére nézve, mellynek biztosítása végett a zálog adatott, voltaképen kielégítettnek tekintetik. 197. §. Ha a váltóbeli adósság biztosítására a hitelezőnek zálogkint status-papírosok adatnak által: szabadságában áll, hogy eltelve a zálog ideje, ezen papírosokat, minden bírői közbejárás nélkül a fizetés napján volt bécsi folyam szerint vagy megtartani vagy eladni; a fölösleget azonban a tulajdonosnak, vagy csődület esetében a tömegnek azonnal kiadni tartozik. 198. §. A váltóbeli adós pénzére vagy egyéb holmijére nézve, mellyek a váltóbeli hitelezőnek kezéhez törvényesen nem tiltott úton jutottak, ezen utóbbi megtartási (Retentions) joggal bír, bár időközben az adós ellen csődület támadott. Ennélfogva a pénzből követelése erejéig magát kielégítheti, a fölösleget azonban a tulajdonosnak vagy a csődületi tömegnek kiadni tartozik; egyéb homlik pedig váltó-zálogkint tekintendők, és azokkal a 193—197. szakaszok rendelete szerint bánhatik. 199. §. Ezen 193—198. szakaszokban kitétt jogokkal a váltó kibocsátója, az intézvénnyezett ellen, ki a váltóbeli summára nézve fődözve volt (Deckung), 's mégis a váltó kifizetését megtagadná, és viszont az intézvénnyezett az intéző ellen, ha a váltó kifizetése által ennek hitelezője lett, egyenlően élhetnek. 200. §. Ily zálogbeli jogokat lehet nemcsak szerződés, vagy végrendelet 's ezekkel összekapcsolt általadás utján szerzeni; hanem a II. Rész Xldik czikkében meghatározott biztosítási vagy végrehajtási összeírásból és bírői lezárásból is hasonló zálog

származik. **XII. cikk.** A váltójog megszüntetéről általában, és az elévülésről (Praescriptio) különösen. **201. §.** A váltó-jog általában mindazon oknál fogva megszűnik, melyeknél fogva a köz polgári törvény szerinti más jogok is elenyésznek, ide nem értve azon eseteket, melyekre nézve a váltó-törvény kivételt tesz. **202. §.** A viszkereket részint a bemutatásnál, részint az ovásközlésben történt késedelem, részint a kereset megindításának elmulasztása által miként enyészik el, a fentebbi cikkekben foglaltatik. Ugyanez áll az illető előzőnek jogaira nézve is; ha a forgatvány hézag miatt, vagy egyéb okból kétségbe vétetik. **203. §.** Azon eseteken kívül, melyekre nézve rövidebb határidő vagy szabva, a váltójog elévülés által azon naptól számítandó két év alatt elenyészik, mely napon eszközösbe veendő lett volna. **204. §.** Ennélfogva az elévülés ideje következőleg számítandó: a) A tulajdon váltót kibocsátóra, vagy az idegen váltót elfogadóra nézve, a fizetés napjától fogva. b) A kezesre nézve azon naptól fogva, melyben a fizetést attól, kiért kezességet vállalt, törvényesen megkivánni lehetett. c) A korábbi előzőre nézve egy magánalkülső, de a váltó-hitelezőt megelőző forgatványzóknak ellenében azon naptól, melyen a váltót ezen forgatványzó beváltotta, vagy pedig fizetés végett megidézett. **205. §.** Az elévülés ideje csak törvényes kereset-indítás által szakasztható félben, azaz illy eselekvés által az előbbi idő, melyben a váltójog nem használtatott, elévülési erejét elveszti. **206. §.** Az elévülés csak azon esetben, és addig akad meg, midőn az igazság kiszolgáltatása teljesen megszűnik, például: háború vagy pestis idejében; de a megakadás előtti idő a megakadás utáni időhöz számítandó. **207. §.** Az elévülés idejét semmi magány-egyezkedés által rövidíteni vagy hosszabbítani nem lehet. **208. §.** Ha az elévülés ideje, mely szintügy, valamint minden egyéb e törvényekben kitett határidő, a gergelyi kalendárium szerint számítandó, eltelte; ez által csak a váltó-törvénykezési jog enyészett el; azon szerződések mindazáltal, melyekből a váltó-jog származott, a köz törvény előtt, mint magán-álló jogczimek tovább is fenállnak; ennél fogva valamint egyéb tekintetben, ugy elenyésztekre nézve is a köz törvény szerint ítélandók. (Folytatjuk.)

Magyar tudós társaság. Az academia költségén megjelent: 1. Magyar helyesírás és szóragsztás főbb szabályai, a m. t. társaság külön használatára. Negyedik kiadás, N. 8r. 40 lap, velinen, színes borítékba fűzve 10 kr. ep. — 2. Magyar tudós társasági névkönyv astronomiai naplóval és kalendáriummal 1840re. 8r. 220 lap, finom velinen, színes borítékba fűzve 40 kr. ep. Tartalma: I. Astronomiai napló: Idő- és ünnepszámítás; időszakok; török, zsidó és keresztény kalendárium; nap és holdfogyatkozások; napfogyatkozások elemei; nap és hold felmerői; ecliptica ferdesége; hold phasisai; Vesta, Pallas és Ceres naplója; fő csillagok közephegyei; tizenhat astronomiai és mathematicai tábla az idő-, tér- és hosszamérésről; Europa legnevezetesebb mértékei; az astronomiai napló elrendelése. II. Névkönyv: a m. academia személyzete; rendszabásai, határozatai; körlelvél a tagokhoz; 1838ki munkálatok és pénztár mibenléte; életrajzok az academia elhunyt tagjairól, különösen: Nyíry István, b. Prónay Sándor, Horvát Endre, Gorove László, Angyalffy Máttyás, Guzmics Izidor, Buczy Emil, Feszler Ignác és Tanárky Sándorról; névmutatók. — 3. Tudománytár második füzeté illy tartalommal: I. értekezések: A vegyaránytan, második közlés, Irinyi; a természet-fonosságai iskoláinkban, Briedl Fidé; Görögország történetének philosophiája, Hegel után Vajda Péter; Moldvai magyar népköltés, Viola József; Oklevéles toldalak, Luczenbacher. II. Literatura: Cseh literatura, második cikkely; Criticai szemle a földleírás, föld- és népismeret körében; Bibliographia; francia academia jutalomkérdései. — E' folyóirat, melyből havonként egy füzet jelenik meg finom velinen, ára 5 ft ep. postán 6 ft 36 kr. Pesten, mart. 17. 1840. Dr. Schedel Fer. titoknok.

Kölescy emlékére fizettek Fáy András ur kezébe Szentkirályi Móricz országgyűlési követ által: Klauzál Gábor 10 f.; Kunoss Endre 2 f.; Orosz József Hírnök szerkesztője 5 f.; Halmágyi 1 f.; Högyész 5 f.; Nagy Pál 5 f.; Bohus János 20 f.; Fáy Máttyás 5 f.; Bárczay Mihál 20 f.; ifj. Egyed Imre 2 f.; Hertelendy Károly 5 f.; ifj. Majláth György 20 f.; Zsitvay 5 f.; Kende Gusztáv 10 f.; Beöthy Lajos 5 f.; Botka Imre ur által Czapfalvi István h. ú. 1 f.; Laky K. szombathelyi kápt. köv. 5 f.; Beöthy Ödön Bihar-megyei köv. 10 f.; gr. Zichy József 20 f.; Bárczay József tornai köv. 10 f.; Fráter Pál nógrádi követ. 5 f.; Tóth Lőrincz 4 f.; Nemkülönbön fizetett Dessewffy Virginia grófnő 5 f. és Dessewffy Marcell gróf 5 f. tot mind pengőben.

Czegléd, mart. 18kán: Országos törvényink 's a' korszellem kívánatához képest, a' magyar nyelvtanításnak a' nem magyar ajkúak iskoláiban valóistása, Pest egyében is, mint egyebütt, a' megye részéről a' szkolabíráknak, az esperességtől pedig a' dékánoknak köteleességül tétetvén, f. hó első napján a' piúsi dékánuság tót egyháziban tartatott iskolai közvizsgálatokkor kitünt, hogy a' nemzeti ohajtást az ágostai vallású iskolák a' ezébirányos rendelmények következtében kielégítők. Ugyanis Gyónon, Isán, Albertin, Pílisen és Bényén, öröm vala látni a' született tót ajku gyermekeknek, a' magyar helyes írás, olvasás, és könyv nélküli feleletekben jártasságát. Különösen említésre méltó e' részben Pílisen Beleznay János gr. Albertin pedig Almásy János földesurak buzgósága, kik több év óta szép jutalmakkal serkentik ügyekezetre a' növendékeket: 's a' ns vmegye részéről rendeltetett felügyelő Sárközy Károly szkolabíró úrnak, mennyire más dolgai engedek, a' köz vizsgálatokon, a' tanítók és szülők serkentésőkre szolgáló személyes megjelenté. Hala, és áldás a' haza előtt a' ns lelku Jól-tévőknek, a' haza ezéjja előmozdítóinak! —

Losonczi rui: Szabados városunk a' hely. vallású fő, és a' rom. kath. nemzeti oskolán, nevezetes sokadalmin, 's kereskedésen kívül, honfiaink izléső nemesítésére, 's a' polgári műveltség előmozdítására ket elkülönzött casinói társasággal is dicsekszik. A' későbbben létre jött polgári casinó egyik érdemes tagja által indítványozott „Segédintézet” alapítása, f. 1840. mart. Sikan az érintett polgári casinói gyűlésben tökéletesen létesült. E' jótékony intézet ezéjja: minden, segítségben szükölködőt, özvegyeket, árvaakat vallás- és rangtekintet nélkül fel-segíteni. Tagjai folyvást 6. esztendőig évenként 52. váltó garast fizetnek a' pénztárba, ekkor a' fizetés megszűnvn, a' tőke magától gyümölcsösök. Igazgatósága szinte gyűlésben alapult; főigazgatónak Blaskovics László bíró köz akarattal választatván aligazgató lett Rozsos József; jegyző Hodermarszky István, pénztárnok Klamarik Pál, ellenőr Heller József; ülnökökké Czenti István helybeli lel-kész, Zmeskai Gábor th., Farkas Károly nógrád-megyei főügyvéd, Okolicsányi Miksa nógrádi al szbiró; Mocsary Dienes és Gellén Benjamin ur thb., Okolicsányi József nógrád-megyei bíró, Garba István, Kammerlör Henrik, Boronkay Károly, Pontika Miklós, Podzamezky Ferencz, Simonyi Ferencz, Benkner Károly, Tornócs József, Stróm István, Láz Kristóf s Kristóf Vítusz ur. Továbbá a' loson-ezi nyelv-művelő társaságot ismét előteremtettnek látjuk, több lelkes tanuló so-vár törekvései után. E' lelkes ifjakból keletkezett kör elnökeül a' tagok köz ki-vánatára Homokay Pál ékesszólás-tanító választatott, ki e' dícséretes foglalko-

zásban, ezé előtt négy évvel, hasonló buzgalommal áldozott. Most az ülésök minden Szombaton tartatnak a' tárgyhoz illő komolysággal 's nyilvánosan. Növessze az idő ez ifju esemetét derék fáva, melyről a' késő kor is izés gyümölcsöt szed-hessen!

A' szathmári hely. vallású egyházvidék 33 évig volt hű segéd gondviselője 's e' ns. megyének sokszor és sokban érdemesült egykori kedves tisztviselője, az ősi szokások szilárd őrangyala, a' körét érintő tervek 's munkák fíradatlan bajnoka, kinek jellemé: „ősi magyar szellem” jelszava: „Constantem decet esse virum” kis-dobronyi Isák Gás pár 84 éves közhasznu pályájáról szép csendesen leáldozott e' ns. megyében ősi jószágában Darnón mart. 7kén. Nyugalom porló hamvainak áldás emlékének! Nógrád-Szécsényben örök létre szenderült. A' boldogult épen ez évben akará 50. életét telhaladt megyei szkolájának félszázados ünnept megülni, midőn a' halál munkás élete 84. évében jobb létre ragadá. Különös, hogy az agg hivatalnok serdülő korától fogva soha vizet nem ivott, 's folytonos egészségben mégis kitünő mértékletessé, józanság 's tudományos műveltség jellemzé hosszú életfolyását. Béke hamvainak!

Mármaros-Sziget: Febr. 25kén a' helybeli ev. ref. lyceum ifjusága nevezetes örömnünnepet állt szeretve tisztelt fő gondviselője, bárdányi Buttler János gr. ur, úgy is, mint e' lyceumbeli honi jogtanító szék lelkes alapítójának születés - ünne- pet; melyre a' jogtanuló ifjuság szíves meghívását méltányló mind két nemű úri közönség, őszinte örömsugárzó arczokkal, a' lyceum egyik tanteremében, vallás- különbség nélkül, szép számmal seregelyén föl, miután az éneklőkar az alkalom- szerű énekeket az ünnep díszéhez illő szabályszerűséggel elzengé, a' gróf jeles alapítványa jótéteiben jelenleg részesülő ifjak egyike: Szentiványi János, szó- székbe állván, tartalomdús beszédben adá elő a' honszeretetének, ha az elfogulat- lan keblet melegít — főnséges eredyényit, melynek dieső indulata a' tisztelt gró- fot is a' nemzet jóléte végett századokig ható alapítványok tételére ragadá, 's ezekért általjában, de küönösen a' lyceum körül tettékért forró köszönetet sza- valván, az iskolát továbbra is a' tyáskodásába ajánlá. Este díszesen zárta ez ünne- pet mind a' professori lakok, mind a' lyceum épülete kivilágítására, az utóbbi kü- lönösen ezélszerű versek 's több rendű jeles ábrázolat által is érdekessítettvén; mely alkalommal egyszersmind az ismét nagy számmal összegyűlt közönséget az éneklő kar néhány darab eldallásával mulatá. E' lyceumban mult szeptember elején a' theologiai tudományokban rendes oktatóul Szeremlei Gábor ur lépett föl, ki, és még egy honi jogtudományt és egy philosophiát tanító rendes oktatók alatt e' lyceumban felsőbb tudományokat hallgatók száma, eddig még nem ért számra, t. i. 80ra növekedett. Koronazza siker mind a' magas keblű alapítók, mind a' fíradhatlan tanítók munkálkodását! Időjárásunk január utolsó 's február első felében egészen megfelelt az öreg kertész jóslatának, úgy hogy havat csak mag- gasb bérceken láthatánk, 's a' fák 's némely más növények hajtani indultak; de az ótai hidegek nem alábbvalók a' közelebbi évek bármelyik tele hidegeinél. — Febr. 2kén éjjeli 9 órakor kigyult egy ház 's vele két istálló elhamvadt. Az így megkárosult gazdának még 4 ókrét is elhajták 's mai napig sem találta. A' kár- vallottat csapás súlyos betegségbe ejté. — Mármaros megye legújabbán nyert és febr. utolsó napján tartott kisgyűlésében hirdetett rögtön-íteletű joga következté- ben, most tétetnek a' gonoszságok ellen óvasok e' megye városai és faluiban.

KÜLÖNFÉLE. Kassán ezental legf. engedelem következtében László nap- ján vagy is jun. 27kén, rendszeren 8 nappal előtte és utána nagykereskedési soka- dalom fog tartatni, 's még ez évben megkezdetni gyapjura és minden egyéb ter- mékre, vagy kézműgyári czikkre nézve. — Martz. 13kán esti 6—7 óra közt Pár- kány városban tűz támadván, 24 lakházat hamvasztott el. Vélemény szerint egy zsidófogadás konyhánya vigyázatlansága okozá a' tüzet. 1838ban árvíz, most pedig tűz által károsultak a' szerencsétlen parkányiak; Esztergomban ada- kozás-gyűjtést kezdettek számukra. — Hajós Sámuel bíró élte 85ik évében el- hunyt Gyónkón (Polnában), 's gyermekei nem levén, vagyona nagyobb részét jó- tékony intézetekre hagyá; a' gyónki ref. gymnasiumnak 16 ezer for., a' pápai col- legiumnak 2 ezer, a' szegzárdi kórháznak 800 for., olly föltétel, hogy minden gyónki beteg ingyen kapjon ott ápolatást, minden alattvalójának, még a' szellé- reket sem véve ki, fejenként 20 pfgó forintot. — Oesky Antal, kassai megyés püs- pök mint előbb Abaujnak 's később Sáros-megyének, egy ezer forintot küldött Zemplény megyei Rétre is egy érzékeny levél kíséretében olly kívánattal, hogy e' mennyiség valamely jótékony ezéla fordíttassék, minek következtében az a' sátor-új helyi örültek házának juta tulajdonul. Számos (55) jtag küldöttség rán- dula hozzá üdvözölőleg Ujhelyből. — Jordánszky Elek tinnini elhunyt püspök zárdákra és közhasznu intézetekre összesen 9900 pfgó for. hagyott alapítványul és e' mennyiségből négyezer pfgó for. a' hazánkban netalan fölállítandó jezuita- rend számára, addig azonban a' sz. benedeki rendieknek gyümölcsözend kamatja.

Anglia.

(Vélemény a' keleti ügy mostani állapotjáról. Parliamenti ülésök. Elegy.) London, martz. 6kán: A' M. Chronicle egyik legújabb száma hosszabb cikket közöl a' keleti ügy mostani állapotjáról, melyben határ- zottan emeli ki, miszerint Anglia csakugyan minden esetre föntartandja Russzia, Ausztria és Poroszország segélyivel a' porta épségét, vagy is Szyria visszacsatoltatását komolyan fogja kivánni. Ha Anglia valaha föl- hagyta e' szándékával, ugy mulhatatlan azonnal orosz hadsereg nyomul- na Szyriába vagy Kisázsziába és az európai béke általános háboruvá vál- toznék. Ha tehát most Franciaország nem szándékozik e' véleményhez csatlakozni, ugy a' nyugoti szabadelmü szövetség rovására újabb négyes szövetekezést látand összeállni. — O'Brien, Aures, Mahon és Thomason chartistákat a' moumouthi eskütszék minden vád alól fölmenté. — Az al- sósóház tegnapi ülésében többi közt kérelmet olvastak föl a' kínai háboru ellen és mákonykereskedés megszüntetése mellett. Tegnep Ewart igen jeles beszéddel támogatá indítványát a' halálos büntetés meg- szüntetése iránt. Véleménye szerint az országglás által elkövetett bün koránsem gátolja annak elkövetését azon országalattvalóji részről, sőt egészen ellenkezőleg a' bitófán történő kivégeztetések következményekre nézve szinte olly vésteteljesek, mint bár- mely más gyilkosság. Megmutatá továbbá az indítványzó, hogy Angliában sokkal kevésb gyilkosság történt, mióta a' halálos ítéletek végrehaj- tása ritkult. Hosszas vitatás után, melyben többi közt O'Connell is a' ha- lálos büntetés eltörlesztése mellett szóla, 161 szóval 90 ellen megbukott a' korszerű indítvány. — Írlandban olly nagy kiterjedésre jutottak már a' józansági egyesületek, hogy csnpán az egy corki kerületben 23 ezer font sterlinggel csökkent a' szesz italokra szabott adó a' közelebb mult évne- gyed alatt. — Kendalban társulat alakult dohánytól és burnóttól tartózkod- lásra. — Martz. 2kán szokott évi gyűlést tartván a' Temze-Tunnel részvényesi, Brunel mérnök azon örvendetes következményt tudatá ve- lők, miszerint jövő évben minden esetre elkészülend e' bámulatos mű, mely összesen csak mintegy 500 ezer font sterlingbe fog kerülni. Brunel

érdemeit hízolgóleg méltánylik a részvényesek. — Mult évben 2759 új könyv jelent meg Angliában, ide nem számítván a sok röpiratot és számos nagyobb munka újabb kiadását. — A Stokdale-Hansard pör még folyvást majd naponként szönyegre kerül a parlamentben; újabb határozás mindazáltal még nem történt. —

(Brunnow új utasításokat kapott.) Londoni hiteles hírek szerint Brunnow új utasításokat s még tágabb fölhatalmazást kapott, mikélfogva igen valószínű, hogy most sikerülni fog neki a szövetségés annyival inkább, mivel Thiers hajlabb leendő méltányos közelítésre, mint Soult tábornagy. E' szerint ismét nagyobb élénkség fog a keleti ügyben mutatkozni.

Franciaország.

(Követkamrai viták a foixi zendülettől.) A' márt. 7iki követkamrai ülésben Dugabé szóba hozá a foixi zavarokat, mondván, miszerint a' helyhatóság visszaélt hatalmával, midőn számos ártatlant halomra lödöztete, csupán azért, mivel a' megyeispán némi csekély sebet kapott homlokán. A' vita igen heves volt e' tárgy fölött; de egyszersmind világosan tanúsítá, hogy az új ministerség nagy többségre számolhat, mert majd közki-vánat sürgeté a' napirendre térést. —

(Francia hős tett Masagran előtt.) Masagran városkát, Mostaganem közelében, 12 ezer főnyi arab csapat megtámadván, a' 123 embernyi francia őrség 5 napi ostrom után 600 főnyi veszteséggel visszavonulásra kényszeríté az ellenséget, ambar csak egyszerű fal védi a' várost. Az ellenség távoztá után segély érkezvén e' hősök számára, azon kérdésre: mire van legnagyobb szükségök, ezt válaszolák: „Kenyérre, lóporra és ellenségre.“ Parisban és Algirban aláírást nyitottak emlékföállítás végett e' hallatlan vitézség örökítésére. — A' ministerség egy millió frankot kért titkos költségekre, tehát 200 ezer frankkal kevesbet a' tavalyi mennyiségnél. —

Németország.

Mainzban csakugyan megengedé a' kormány a' sajtó százados ünnepe. A' göttingai tanácselleni bírói nyomozásnak nem sokára vége lesz, s akkor védelmére Stüvet szólítják föl. — Posenben (febr. 19) nem lehet észre nem venni a' róna föld lakosi jólétének gyarapodását. Sokat tönkretesznek a' közelebbi évek gabonakelete, de legtöbbet még is a' létesített szabályozás s megváltás. Hol ez több idő óta létezik, s az ezzel járó nem csekély költséget kiheverték, ott tehető paraszttrend keletkezik. Azon tudat, hogy a' föld tulajdona s jövedelmében senki nem osztózik, nagyobb földmívelési iparra serkenti a' parasztot s a' jövedelem okos megtakarítására. A' lakudvar kultekintete, a' gazdaság belrendezése leginkább tanúsítja a' birtokos megváltozott érzelmét, s éles ellentétben áll a' még földesur alatt levő paraszttal, ki legfőbb éldeletet még mindig a' pálinkaivásban talál. A' városok jóléte, fájdalom! nagyon kevés kivétellel a' paraszttal mögött marad. A' városok sokasága eredetét a' földesurak önhaszon-lesésének köszöni, kik jószágaik fölővedelmét koresmáltatásban keresvén, kir. jóváhagyás következéiben falvaikat városokká tették, csak hogy serök s pályinkájok vásárkor jobban keljen, nem tekintvén semmit a' hely fekvésére. Az illy városokat jobbadán szegény kézművesek, vagyon-talan szántóvetők és zsidók lakják s a' faluktól csak egy piac, s néhány cserépszindelyes ház különbözteti meg. Azonban több városban hathatós ipari élet kezd támadni. Az 1833ki törv. megszabadítá a' városi kereskedést a' földesuri bilinstől s adótól, s még csak a' váltásdíj lefizetése van hátra. A' folyvásttartó szabályozás öregbíti a' szántóvető s városi ember jólétét, s néhány városban már szabad szántóvető polgárság keletkezik. A' törvényszék új rendezése következéiben több mivelő tisztviselő lépett a' polgárság közzé s mozdítja elő az ipart, művészetet és tudományt. Az iskolai jobb tanítás terjeszti a' miveltiséget s erkölcsiséget, míg a' serény polgári hatóság s rendőség erősíti s megalapítja a' felviruló polgári életet. Az iskola iránti érdek annyira közönségesült a' paraszttrendnél, hogy mi ezelőtt hallatlan volt, több község magaszorgalmazza rendezését, s építtetésit. Nagy kár, hogy nincs elég alkalmas tanító. — Isnyben egyesület alakult a' Duna s Bodentó vasut általi összeköttetésére. — Kir. leirat a' bajor országgyűlést, melynek mart. Skán vége lett volna, mart. 31ig hosszabította. Thon-Dittmer b. Abel belminisminiszternek e' napokban mondott beszédire vonatkozólag így nyilatkozott: „Törvényegyenlőség s egyenlőség a' törvény előtt azon dicső elv, mely alkotmányunkat bélyegzi, s épen ez által különbözik az Bajorország régiebb rendi alkotmányától. Imez bár az ország nyilvánított szabadságán s régi szabadságleveleken nyugszik is, csak néhány, de nem minden rendnek adajogot, mely által a' közügybe folyhasson. A' minisiteri padon felhozott erősséget, miszerint csak rendi alkotmányunk van, mint ezelőtt, nem tehetem magamévá. Alkotmányunk mindenik rend képviseltetése s közjóhoz járulhatása alapelvén nyugszik. A' rendi alkotmány csak a' papi, nemesi és polgári rendnek adott jogot, de az 1818iki alkotmánylevél az olly derék, s földmívelőországban olly fontos paraszttrendnek is biztosította jogait. Még kevésbé egyezhetem meg hogy alkotmányunk nem képviselői. A' képviselői alkotmány lényege épen minden rend képviseltetésében, tanács-adhatási jogban, törvény-alkotási részvétben, ország dolgaira ügyelésben, indítványozási jogban és az országos tisztviselők felelősségében áll. Ezen jogok tesszik a' képviselői alkotmány lelkét, és nem állnak ellenkezésben azon monarchiai elvvel, miszerint az ország fejében minden erő központosulva legyen, sem a' bécsi congressus határozatával, miszerint az ország fejének minden hatalom gyakorlása engedtetik, de ezen gyakorlás a' rendek együttműködésitől föltételeztetik. Ezt csak azért mondtam, hogy azon elv alá ne essem: qui tacet consentire videtur, s a' Rendek kötelességeket felednék, ha a' képviselői jogot kétségbe hagynak vonatni.

Dania.

Kopenhága, február 22. A' dán tengeri erő 6 sorhajóból, 7 fre-gátból, 4 korvetből, 3 naszádból, 3 tutajból, 14 bombahányó sajkából, 16 dereglyéből, 49 úgyszólván sajkából, és egy szálahajóból áll.

Milly sok haszontalan irkafirkával s teketóriával szokott járn minden dolog a' dánoknál, következő példa is eléggé bizonyítja: t. i. van a' tengerészetnek 12 ügyszobája, azaz minden sorhajónak kettő, és így van 12 ügyszobaelnök, 44 tollvivő, felügyelő, másoló, sornok stb. Ennyi sok kéznek kell mozgani, hogy e' kis hajóhadat rendben tarthassák, pedig az önkéntesek, hírnökök, kályhafűtők, örök stb. még nincsenek oda számítva. — A' kormánytól mult tartományi országgyűlésen ellenzett gyorsírók állittatását kir. rendelet megengedé. A' sajtószabadsági társaság az 1799 óta kibocsátott sajtóvétségi törvény megszüntetését sürgetendi a' RRek gyűlésiben.

Törökország.

Konstantinápoly, febr. 12, 13. Ponsonby l. kölcsonre akarja birni a' divánt s azért a' porta leggazdagabb szigeteit Angliának biztosítékul átadati. Rotschild Samu most e' remény fejében időz Sztambulban. Az utóbbi héten Ponsonby l. s Rezsid b. közt élénk levelezés folyt, mely a' diplomatak figyelmét leginkább azon állásért vonta magára, melybe az angol és moszka követ ellen helyezkedék, mely ha nem határozottan ellenséges is, kitünteteli eléggé a' két politika ellenkező irányát a' görög népség s görög vallásra nézve. A' patriarkha mindent elkövetett hogy a' jóniaiak s illető kormány közt a' bizalmatlansági magvat elhinthesse, mi neki különféle ármánykodás által, főleg a' vegyes házasság ügyében sikerült is, elkésertvén a' görög papokat az angolok ellen. Ez elkésérülés leginkább a' jóniai papság azon törekvésiben mutatkozik, miszerint elégtelenségre ingerli a' népet a' fenálló rend ellen. Posonby l. a' lázító patriarkha letételét kívánja, ki kéz alatt az epirusi, macedoniai, thessaliai mozgalmakban is munkás részt vön, s így a' porta ellen is bűnhődött. A' porta szinte szeretné letudni nyakáról az ármányos embert, de a' moszka követ hatalmasul támogatja. Ponsonby l. előterjesztésére Rezsid b. azt válaszolá, mikép a' porta ovakodni fog minden hirtelenkedéstől, s a' patriarkhát önkényesen nem cserélgetheti, sőt e' dologban bizonyos szabályok által nem van keze kötvé; azonban a' patriarkhát szigorú vizsgálat alá vetendi. Majd megváltik megelégszik e' Ponsonby l. ezen nyomozással, s a' porta rövid uton végzié, vagy pedig végtelen hosszúra fonja? — Hassib b. helyébe Emin b. neveztetett salonikhi kormányzóvá. A' porta jelenleg igen sokat tart arra, hogy a' nép szereteti bíró basákat más helyre tegye. Hassib ritka, böcsületes s munkás ember. Salonikhi csak neki köszönheti jólétét, melyre a' sok égés után hamvaiból újra emelkedett. Emin jó katona, de békében nehezen fog ragyogni, s Hassib helyét nehezen kipótolni. — Kétségbe kell esni kelet jövődjé iránt, ha meggondoljuk, mikép a' törököknel s egyéb mohammed-hittieknel hűség, s hazaszeretetre épen nem számíthatni. Az izlam iránti veszélyes közönyösség, s minden emberi erény fogyatkozása naponként érezhetőbb. A' szultán legnagyobb kedvezési s jótéteményi által futólagos halát is alig birt kelteni, és tanácsosi s legfőbb tisztei, kiket bizalmával megajándékozott, a' legveszélyesb árulókká lesznek. M. Ali majd minden tisztviselőt megvásárolt, még a' szultána validát is megnyeré az egyiptusi arany s hízlgés, ki Alit örömet az ozman család major-domuszává (fő palota-mesterévé) tenné. Ezenkül az egész török birodalom egyiptusi apostolokkal van elárasztva; nem rég is kettőt fogtak el a' dardanelláknál, midőn épen hajóra szándékoztak ülni Alexandriába evezendők. Lefoglalt irataik által néhány török basa és sok vagyonos görög család keverül a' dologba. — Trapezuntban is mutatkozik a' dögvész, miért az onnan jövők szigorú veszteglés alá vettettek, mit a' legközelebb érkezett gőzhajónak is kelle tennie. — Mahmud khán a' perzsa shah követe febr. 2kán érkezett Alexandriába s Alitól szokott szertartással fogadtatott. A' perzsa shah trónra léptekor a' bagdádi, damaszki és egyiptusi helytartóknak ajándékot szokott küldeni azon ótalomért, melyet a' perzsa zarándokok ezek részről mekkai utjokban tapasztalnak. Az alkirálynak köldött ajándék gyémántos tajtpipából s három sinógyöngyűből áll. A' követségnek semmi politikai célja. Itt nem rég azon hír keringett, miszerint Ali a' török hajóhadat önként vissza fogná küldeni a' portának. Ezt hi-gye, ki tudja. Sztambul híri szerint Trapezuntnál moszka sereg szállott ki, miről Pontois fölvilágosítást kért a' portától, de nem kapott, s ezért azzal minden közlekedést megszakított. A' Journal des Déb. szerint pedig csak annyi való van e' dologban, hogy Pontois az odessai s más fekete tengeri kikötőkben folyvást tartó moszka roppant előkészületek iránt felvilágosítást kérvén a' portától s kielégítő választ nem nyervén nyilvánítá, hogy ő tudván a' divánnak moszka segítséget kérő szándokát, Franciaország nevében ellenmond a' moszka sereg török földre lépésének. A' porta ezt nem akarja elfogadni. —

Török határ febr. 21. Sztambuli levél szerint a' porta kijelenté a' hatalmaknak, mikép, ha egy másközt meg nem egyeznek a' keleti kérdés eldöntetése iránt, nem tührtvén tovább a' dolog jelen állását, Russzia karjai közé veti magát. Egy jól értesült tudósító szerint különben e' rémmel csak Franciaországra akarnak ijeszteni, hogy az angol javaslat elfogadására könnyebben bírják. A' török kormány gyanakszik a' göröggre, mintha fejévé emelte volna magát az öelleni lázadásnak. Emin b. salonikhi kormányzóvá lett kineveztetése is azt mutatja, hogy szigorun akar föllépni a' lázadók ellen. Zographos görög minisiter sem tudá e' gyanu miatt eddig dolgát végezni; de most már minthogy Butenieff támogatja, alkalmasint szerencsésen jár. — Alexandriában Thiers beszédje nagy hatást szüle; a' basa lefordítatá, és minden pontnál élénken kimutatta tetszését. — Beyrutban azon hírre, miszerint nemzetörséget alakítandnak, annyira megrémültek a' fiatalok, hogy mindnyájan a' hegyekbe futottak. Rémulésöket nevelte Szolimán b. oda mente, ki felől hívék, hogy egyenesen azon dologra van megbizva. Szolimán basával megérkezett Horace Vernet is gőzhajón Konstantinápolyba menerdő. — Ali rosz néven vette az új kapudán basa kineveztetését s azt majd új ellenséges lépésnek tekinté. A' hadi készület folyvást tart. A' beduinek lassan szállongnak, mondják hogy a' basától kívánt 180

ezer embert kiállíthatják, de csak 60 ezret állítsanak! Kairóban egy arnót osztály áll puskával, törrel's pisztollyal fegyverkezve. Kairó város 18 ezer főnyi nemzeti őrséget állít ki Amin aga arab kereskedő parancsnoksága alatt. — Zographos még sem léphete kereskedési szerződésre a portával, azonban reménylik, hogy rövid időn minden nehézség el lesz hártva. — A patriarkhát a porta számadásra voná a vegyes házasság ügyében; de részint mivel Russzia pártolja, részint mivel a hattisherifet nem akarja megszegni, nem bánhatik vele a régi rövid uton. A hattisherif szerint senkit birói nyomozás, eljárás 's elmarasztás előtt nem szabad büntetni. A porta is hát csak védelmére szólította föl a patriarkhát, ki megígérte, hogy a végítéletig csendesen fogja magát viselni, de azért pásztori körlevelet bocsátott ki a jóniai szigeteken, miszerint minden házasságot, melly nem a tőle parancsolt szabály szerint megy véghez, semmit érőnek hirdet, a papot pedig, ki össze merné esketni, egyházi átok alá veti. A patriarkha kiterjeszté jogát a rokonság és sógorság tilos fokára is, 's a házasságot negyed izig tiltja. Feszülten várják e villongás végét. — Londoni tudósítás szerint Palmerston I. és Brunnow közt annyira ment a dolog, hogy rövid időn kedvező eredményt várhatni a keleti kérdés ügyében. Ponsonby I. hosszas beszélgetést tartat Rezsíd basával 's annak következtében török képviselőt neveztek ki a londoni konferentiához. Franciaországnak t. i. sikerült minden javaslatot megsemmíteni 's Palmerston lord bosszankodva ezen, képviselőt kért a portától hogy ez szemével lássa: ki barátja, ki ellensége. — A törvényhozó test fenytő törvény-alkotással foglalatoss 's azon szempontból indul ki, miszerint a porta ideigleni 's állandó alattvalói vallás és rangkülönbség nélkül török hatóság alá tartoznak. Ez igen nagy göröngy 's nem tudhatni, miként szokik át. Azt mondják ugyan, hogy a miveltebb európai nemzetek fenytő törvénykönyvét vendik példányul, de mit szólnak majd az ulemák, midőn az által a korán nagy része eltörlesztetik? mert ha a fenytő törvénykönyvben épen ellenkező nem leend azzal, a mit Mohamed a koránban tanít, ugy mi európaiak méltan félhetünk. Sok esetben a korán nagyobb kíméléssel bánik a gyilkossal, mint a tolvajjal, a tetten kapott házasságtörőt megengedi ölni, szóval sok olyat parancsol, mi a pusztai arab miveltségivel sincs már öszhangban. A portának sok részben igaz oku nehezeltése van az itteni európai ügyvivőkre, mert rendszerint kevés hathatóságot fejtenek ki, 's földieiket nem bírják féken tartani, a mellett törvényes dologhoz mitsem értenek. Sokszor megtörténik, hogyha a török rendőrség ügyessége által valami tolvajt kézre kerít, az bírja gyámsálgatása miatt gyakran kevés nap mulva ismét szabadon eresztetik, 's gyakran a kölesönös kötelezettség ürügye alatt a legnagyobb csalás követetik el. Ez ellen már több ízben panaszokadt Konstantinápolyban.

Alexandria, febr. 15. Midőn Ahmed kap. Mustapha b. kapudán basává lett kinevezetését meghozá, Ali bosszankodva mondá: a törökök Sztambulban földön ülve lógatják lábukat. A török hajóhad még mindig a régi kapudán b. parancsi alatt áll; a török katonák egyiptusi egyenruhát viselnek, hanem durvább vitorlaváson alig van a világon, mint minőből az készített. Ali a török hajóhad zsoldját kifizette 's pontosabban ritkán fizetett életében mint ez alkalommal. Ibrahim b. Anase nemzetséggel alkudozik, melly hihetőleg egészen meghódol 's az engedélyért Ibrahimot lovassággal segitendi, ha kiüt a háboru. Ibrahim a kurdokkal is igen jól áll. Az ingerültség közönséges a keresztyének ellen 's a föld népe feledvén a nyomasztó inséget csak a keresztyéneket átkozza, kik el akarják a muszlimannoktól venni azon országot, mellyet nekik isten ajándékozott. A mohammedhitűek jobban szeretik, ha egy mohammedhitű, bármily nemzetű, nyuzza őt, mintha keresztyén boldogítja, és a nyomoru, görnyedt, sok ütést kiállott fellah botot ragad, mert más fegyvere nincs 's kész rabszolgája M. Alinak. Szyriában is a sok lázongás daczára M. Ali mellett nyilatkozik a nép. Ha, minthirelik, 25 ezer főnyi orosz sereg a fekete tengertől vagy Boszportul Szyria ellen indul, töménytelen akadályra bukkanand, mivel a földnépe veszélyben hiszi forgani a vallást, 's annak ótalmára fegyvert ragad. E mellett ha meggondoljuk hogy jó országutak nincsenek, nehezen ígérhetünk sikert e hadindulásnak 's ha nem sikerül milly roppant következésű lehet Russziára? Ha egy olly sereg Szyriában szállna ki, másképp lenne a dolog; de erre meg van az előkészület téve. Már öt hónappal ezelőtt ajánlották Alinak a Sztambul elleni nyomulást, de akkor még nem akarta azt elfogadni. Az, hogy a tauruszi szorosakat az oroszok megszállandják, nevetséges, mivel először még el kell azokat foglalni, 's a hely már a természetül is nagyon meg levén erősítve, most ollyan karban van, hogy egy maroknyi katoná az egész orosz sereget sokáig föltartóztatná. Ily körülmények közt nincs Alinak mitől félni, főleg ha meggondoljuk, hogy Európában már több országban mellette nyilatkozik a közvélemény, 's ha a háboru kiüt, több francia 's lengyel tiszt siet szolgálatába, most egy ügyes porosz pattantyus tiszt is ajánlkozik. — Butenieff újabb utasítása szerint, Ali hadi terveinek megsemmítésére 30 ezer főnyi moszka sereget ígért a portának. E sereg a törökkel egyesülve indulna Ibrahim ellen, megtámadná erős állásiban 's kikergetné Szyriából, 's önzés nélküli szándokának tanúsítására minden elfoglalt várost 's erősséget tüstint a török katonáknak adandánaát. Az orosz követ igen szorgalmazza ez ajánlat elfogadtatását 's ha elfogadják, nem telik bele egy hónap, mikoron az orosz sereg Kisázsiaiban lesz 's M. Ali majd csak menete hírére is kegyelmet kér. (?) Ponsonby L. értekezést tartat Rezsíd basával. Ez utóbbi panaszokodik, hogy Anglia csak fenyegeti Alit 's egyebet nem csinál, de Ponsonby kijelenté, mikép kormánya részirül a fenyegetést tett követendő 's M. Alit még egyszer 's utószor fölszólítják. Anglia, Russzia, Ausztria és Poroszország közt jó egyetértés uralkodik 's Franciaország nem kezdhet 's nem is akar Anglia és Russzia ellen semmit. Az angol kormány nem ellenzendi a moszka sereg Kisázsiaiba nyomulását, sőt hajóhada által ostromzár alá

vetteti az egyiptusi és szyriai kikötőket, sereget szállítat a szárazra 's e köző munkát gyámolítatva a török katonaság föllázadása által M. Alit tönkre juttatja; végre nyilvánítá Ponsonby I. azt is, miszerint az angol hajóvezér is hason értelmű utasítást kapott. Az ausztriai követ még mindig a békés uton töpreng. Pontois csüggedni látszik.

Oroszország.

(A moszka táborjárás Khiva ellen). 20 ezer moszka, kozák és kirgisz több idő óta utazik az Araltó és kaszpi tenger közti pusztában; a pusztá kietlen, sivatag, a szomszéd népek ellenséges gondolkozásuk, 's illy körülmény közt ezélt érnek a moszkák vagy mint Czirus sergestül a masszageták földjén tönkre jutnak? ha Khiva elesik, mi következmény leend ez Bokhara, Kokan, Tashkend, Samarkand és egyéb Khivával szomszéd és rokon országokra? várjuk el, mit hoz a jövő. Ha a moszka háborúzenetet nézzük, csekély érdekekkel bírand ez ügy előttünk, mert így mind össze néhány ezer orosz rabszolgák kiszabadítására, egy rabló nép megfenyítettése 's hódítására volna a cél; de ha a történeti és geographiai viszonyokat vesszük gondolóra, egész más színben áll előttünk. A mostani khivai khán Mohammed Rahim 1802 óta ül a trónon, jeles tulajdonokkal bír, óriási természetű, vörös szakálu, mi keleten rendkívüli jele, trónra léptekor minden rokonit 's versenytársát legyilkoltatta, Perzsia, Bokhara ellen táborozott, de az országot olly hatalomra 's tekintet emelte, minőben még soha nem volt. A lakosok száma legalább fél millió, a jövedelmet négy millió frankra teszik, de jó gazdálkodás mellett több is lehetne. Khiva megtámadtatása által Bokhara, Kokan, Tashkend, Badakshan, Hissár 's egyéb khanságok, mellyek együtt India, Khina és Oroszország között Középpásziát teszik — mint szinte az egész Turan és Dsagatai vagy a szabad tatárság veszélyeztetve érzik függetlenségüket 's így egyik lépés a másikat huzza maga után, 's egyik háboruban rejtezik a másik magva. Az Oxus és Amuderja India közelében ered 's keletül nyugatra 250 mföldnyire ontja habjait. Hol a két víz foly, termékeny a föld 's az indiai kereskedés rajta üzetik. Az Oxus monda szerint hajdan a kaszpi tengerbe szakadt, de a khivaiak más felé vették folyását. Ide nem messze a kaszpi tenger és Volga, 's Khiva azon ország, mellyen át az e tájon fekvő európai környék kelettel közlekedett. A khivai nép nem pásztorkodó, hanem földmivelő és kereskedő, és alkalmasint egyenlő fokon áll miveltségben a perzsákkal, törökökkel 's egyéb mohammedhitűekkel. Azon tartományt akarja hát most Russzia meghódítani, melly kelet és éjszaknyugati Európa közt fentartója 's vezetője volt a közlekedésnek, részint azért hogy polgártársait a rabságból kiszabadítsa, részint hogy befolyását Középpásziában szilárd lábra tegye, és az indiai kereskedés békőit, mikkel a khivai khán terhelte, lerázza, elvégre pedig mi legfőbb, hogy fordulást tegyen az angolok ellen, kik legközelebbi fenyegető előnyomulások által éjszak-nyugat ellen mindenütt megelőzik a moszkákat. Russzia és Khiva politikai érintkezése a Romanowok idejébe esik 's a két ország közös erővel építettett a kaszpi tenger partján erősséget a moszka-khivai kereskedés ótalmazására. Csak nagy Péter czar lángesze fogá föl, milly szükséges az orosz hatalom India felé terjesztése, és ha e részben vállalatja nem sikerült is, érdemes megemlíteni, mivel ez volt a moszkák első kísértése Khiva ellen. 1714-ben Péter hajós küldöttséget bocsátott a kaszpi tenger keleti partjainak megvizsgálására 's fölmérésire; 1716-ban a szolgálatában levő oroszosított eszkesz fejedelmet Bekeviics Sándort, igazában Devlet Gereit 5 ezer emberrel küldé Khiva elfoglaltatására, mire nézve köv. utasítása volt: a kaszpi tenger partján építtessen néhány várat, menjen Khiva ellen, Khiva várost foglalja el, a tartományt hajtsa orosz uraság alá, a khánnak adjon orosz testőröket; szinte ezt tegye a bokharai khánnal is. Egy biztos embert hajóztasson föl az Oxuson, aztán küldje Indiába levéllel a nagy Mogolhoz, utjában mindenre szemfűl legyen, mindent jegyezzen, 's Indiából más uton térjen vissza; az Amu folyót vegye a kaszpi tengerbe. Bekeviics sergestül elveszett. Azóta békésen állott a két ország egymás mellett 's közlekedése hol kisebb, hol nagyobb nehézséggel folyt. De majd Russzia Ural folyó mellé gyarmatokat szállítván 's Orenburg, Troizk, Uralsk, Juriev és több várost alapítván nemcsak Khivával hanem az egész szabad tatársággal közelebb összeköttetésbe jöve. Russzia meghódítá a kirgiseket, Kokannal és Tashkenddel barátságot kötött, kereskedését Középpásziában mind inkább terjesztette 's az 1824—1832 8 millióról 20 millióra emelkedett. Hogy nagyobb gyarapodást nem vett az, oka egyedül hogy a moszkák katonai befolyást eddig nem használtak 's a harezos uzbek uraság Khivában nem legkedvezőbb a kereskedésnek. Ezen akadályt rég kívánja Russzia elhárítani, de mindaddig késett, míg az orosz rabszolgák száma 3 ezerről 6-ra nem szökött 's Kabul angol uraság alá nem esett. Indától az Uralig 300 mföld választotta az angolt a moszkától, most azonban mióta az angol Kabulban megvetette lábát, csak 100 mföldnyire vannak egymástól, 's ha a khivai táborozás sikerül, 's a moszka Dsagataiban, az angol Afghanistanban egészen megfészkel magát, többé nincs közöttük semmi választófal, szemközt állnak egymással, 's azon helyeken, hol hajdan nagy Sándor harezolt a világ uraságáért, kereskedői kéztörés, silány diplomatai csücsavaráss helyett germán és szláv fegyver esattog egymás ellen. A khivai khán serge 30 ezer főnyi, európai fenytőkü (újabb időben majd minden ázsiai ország európai lábra állítá hadseregét) pattantyúja 30 álgyból áll, pattantyúsi orosz foglyok, de mivel a kancsukat, koplalást nem olly könnyű feledni, gondolhatjuk, milly lélekisméretesen tüzelendnek ezek földicikre. A moszkák Khiva elleni útja zajt csinált egész Ázsiaiban, az angol uraság alatt levő indus törzsek fület hegyeznek, 's a moszkákat szabadítóknak tekintik, pedig azon szabadítást megkeserülik. —